

RASSPECIFIK AVELSSTRATEGI

Hollandse Herdershond

Bakgrund

På Svenska Kennelklubbens Kennelfullmäktige 2001 fattades beslut om att det för varje hundras skall finnas en rasspecifik avelsstrategi, RAS. Rasklubbarna uppdrogs utforma grunden för en sådan som skulle kunna presenteras 2004.

En rasspecifik avelsstrategi (RAS) är en handlingsplan för aveln inom en specifik ras med hänsyn till de förutsättningar och behov som rasen har ifråga om hälsa, funktion, mentalitet, genetisk variation och exteriör. Den ska belysa såväl problem som styrkor och fördelar i ovanstående.

Tanken är att RAS ska vara ett levande dokument som förändras i takt med förutsättningarna och behoven inom rasen. När vi närmar oss de mål vi sätter upp idag, skall således nya mål formuleras.

Historik och utveckling

Rasen hollandse herdershond utvecklades i början av 1800-talet i Nederländerna, framförallt i Belgien, som då var en del av Nederländerna, och i provinsen Brabant. Hundarna användes ursprungligen till vallning och vakt av boskap. De sägs ha samma förfäder som den tyska schäfern och de belgiska vallhundarna. Avsikten var att avla på förfädernas stabila psyke och proportionerliga konformation. Från "ur-rasen" konserverades starkt flockbeteende och integritet, samt ett primitivt beteende som genererar tydliga signaler som underlättar kommunikation. Bevarandet av storlek och proportioner har bidragit till en fysiologiskt frisk ras. 1898 bildades, av några holländska uppfödare, en klubb med ändamål att tillvarata och utveckla rasen; Nederlandse Herdershonden Club.

De olika hårlagen uppkom i samband med att utställningar började anordnas. Från början fanns 6 varianter av rasen, men i början av 1900-talet återstod endast tre; korthår, långhår och strävår. Det fanns en vilja om att skapa en ras som skiljde sig åt från de tyska och de belgiska vallhundarna, vilket ledde till en färg- och storleksrestriktion 1914: Silver- och guldbundle för korthåren; silver- och guldbundle samt auburn (röd-kastanjebrun) för långhåren; silver- och guldbundle, pepper och salt, samt blågrå för strävåren. Vid denna tid var alla vita tecken på rasen inte önskvärda och minimistorleken höjdes med två tum för kort- och strävår, medan höjningen var något mindre för långhåren. Detta föranledde, då vit är en dominant gen, att det användbara avelsmaterialet drastiskt minskade. 1928 tillät man återigen en viss mängd vita tecken på rasen och 1934 återintroducerades gul, röd och brun hos korthåren och gul, rödbrun och askgrå hos strävåren. Långhåren hade ingen färgförändring. 1960 återgick man till restriktionerna som infördes 1914, men nu försvann auburn hos långhåren.

Under slutet av 1940-talet behövde man bredda genpoolen, vilket föranledde användandet av hundar med okänd bakgrund tillsammans med belgiska malinois till korthåren, och tervueren till långhåren.

Hollandse herdershund kom till Sverige 1980 och i dagsläget finns ca 70 hundar i landet, alla hårlag inkluderade.

Den inofficiella rasklubben Hollandse Herdershund Sverige, HHS, blev 1999 officiell rasklubb under SBK med namnet Rasklubben Hollandse Herdershund, RHH.

Genetisk variation

Nuläge

Den genetiska variationen bör ges tyngd i avelsarbetet. Populationen är i Sverige för liten för att kunna bli bärkraftig, då önskvärt vore en effektiv avelsbas på minst 100 hundar, vilket gör att man är beroende av samarbete med uppfödare i andra länder.

Målsättning

- Att genom fortskridande arbete verka för minskad inavelsgrad samt utöka avelsbasen för alla tre varianter så att en ökad genpool uppstår.

Strategi

- Utöka kunskapen och sprida information om den genetiska variationens betydelse i avelsarbetet.

- Fortsatt internationellt samarbete för att minska inavelsgraden.

- Uppföljning av populationers utveckling såväl i Sverige som utomlands.

- Sprida information om rasen, öka dess popularitet, och på så sätt få fler hundar i landet.

Avelsrekommendationer

- Att inte närmare släktskapskombinationer än kusinparning, eller motsvarande, görs.

- Att uppfödare är observanta på de enskilda avelsdjurens inavelsgrad.

- Att till avel endast använda hundar som är friska, d.v.s. inte uppvisar tecken på sjukdom eller funktionshinder och inte heller har eller uppvisar tecken på genetisk belastning, som innebär ökad risk för att avkomman skall uppvisa tecken på sjukdom eller funktionshinder.

- Att man som uppfödare och avelshundsägare håller sig à jour med aktuell avkommestatistik.

Mentala egenskaper

Nuläge

Enligt rasstandarden skall Hollandse Herdershond ha ett livligt och intelligent temperament. Den skall vara en aktiv och positiv ras, som är följsam, lydig, vaksam, trofast och beskyddande. Dess positiva sätt, uthållighet och vilja att arbeta gör den lättlärd. Rasen används som polis- och tjänstehund och den finns representerad i samtliga bruksgrenar.

Utvecklingskurvan för rasens mentalitet är positiv, men arbetet bör inriktas på att ytterligare förbättra de mentala egenskaperna.

Målsättning

- Bibehålla och helst öka antalet MH-beskrivna hundar.
- Bibehålla eller förbättra medelvärdet på moment skottfasthet.
- Bibehålla medelvärdet på moment 1a (kontakt, hälsning).
- Bibehålla eller förbättra medelvärdet på moment 1 c (kontakt, hantering).

Strategi

- Rasklubben ska arbeta för att fler hundar MH-beskrivs och ges möjlighet att delta i bruksprov.
- Informera om mentala egenskapers arvbarhet och betydelse.
- Verka för att fler mentalfunktionärer utbildas.
- Uppfödare bör uppmuntra valpköpare att låta MH-beskriva sina hundar.
- Eftersträva att båda föräldradjuren ska ha värdesiffran 1,0 på moment 10 (skottprov) på MH.
- Rasklubben har utvecklat en rasprofil. Denna borde utvärderas i förhållande till hundar som anses som goda rasrepresentanter, för att se om deras profil överensstämmer med önskeprofilen. Rasklubben måste även se över de skillnader som finns i mentalitet mellan hårlagen och ta ställning till hur man ska förhålla sig till dessa.

Exteriöra egenskaper

Nuläge

Hollandse herdershond är en medelstor (22-32 kg), proportionerlig, kraftigt byggd ras. Rasen som helhet svarar relativt väl mot standardens exteriöra krav. Lydnads-, skydds-, spår- och sökarbete är några områden som passar rasen rent fysiologiskt. Avelsarbetet skall inriktas på att bevara och utveckla en för funktionen passande exteriör med hänsyn till rasstandardens. De positiva detaljerna generellt på hollandse herdershond är att huvud, kropp, kroppsproportioner, benstomme och päls bibehållits genom åren.

Det som framför allt kan förbättras exteriört, är öronens storlek och placering, samt tendensen, hos samtliga hårlag, att utveckla ljusare ögon, vilket måste uppmärksammas.

Målsättning

- Att bibehålla den anatomiskt och fysiologiskt mycket sunda ras vi har idag.
- Att minska andelen ljusa ögon och stora och/eller brett placerade öron.
- Att öka antalet exteriörbeskrivna hundar.

Strategi

- Informera om betydelsen av en exteriör anpassad för en aktiv och hållbar bruks- och/eller tjänstehund.
- Verka för att antalet exteriörbeskrivna hundar ökar.
- Informera om vilka som är de vanligaste avvikelserna (stora brett placerade öron och ljusa ögon).
- Granska populationers utveckling utomlands.
- Verka för att fler exteriörbeskrivare klass 1 utbildas, och att dessa har en geografisk spridning i landet.

Avelsrekommendationer

- Att bägge föräldrarna är godkända i koringens exteriördel eller har tilldelats minst 2:a pris vid officiell utställning efter 18 månaders ålder.

Hälsa

Nuläge

Hollandse herdershund är över lag en frisk och sund ras, och några specifika rasproblem, begynnande eller manifesterade, finns ej observerade. Tilläggas skall att hälsoinformation är begränsad till uppgifter som registrerats hos SKK.

Höftledsdysplasi är, som Rasklubben Hollandse Herdershund ser det, inte i dagsläget ett problem. Det är däremot viktigt att rasklubben arbetar för att bibehålla den låga andelen av dysplasi. Följande ärftliga defekter ska särskilt observeras; höftledsdysplasi (HD), armbågsledsdysplasi (AD), osteochondros (OC), glaukom (gäller endast strävåren), PRA, bakre polkatarakt och kryptorchidism. Samtliga defekter har i nuläget en förhållandevis låg spridning.

Målsättning

- Att bibehålla rasen frisk och sund.
- Att öka andelen hundar som HD- och AD-röntgas till en så hög nivå som möjligt.
- Att minska defekters spridning i rasen och hålla dem på en fortsatt låg nivå.

Strategi

- Informera om sjukdomar och defekter samt verka för öppenhet och ökat förtroende mellan uppfödare för att minska defekternas spridning i rasen och hålla dem på en fortsatt låg nivå.
- Att aldrig använda hundar i avel som har kända genetiska defekter eller är genetiskt belastade.
- I framtiden kan en hälsoenkät vara aktuell.

Avelsrekommendationer

- Att båda föräldraren är HD-röntgade u.a. (grad A eller B)
- Att båda föräldraren (avser endast strävår) har känd ögonstatus. Att beakta graden av GD och ej avla på två GD-belastade djur.
- Att undvika överanvändning av enskilda avelsdjur, då överanvändning snabbt kan leda till en okontrollerbar spridning av defektanlag i rasen.

Avslutning och prioriteter

Avelsarbetet bör fokusera på hälsa och funktion. Avelsmålet kan sammanfattas i mental och fysisk sundhet kombinerat med rastypiska egenskaper. Bibehållandet av de exteriöra och mentala egenskaper, som ger rasen dess särprägel och arbetsförmåga, bör eftersträvas, samtidigt som det är viktigt att se var förbättringar behövs och kan åstadkommas.

Avelsrekommendationerna har uppdaterats under 2008. Resultat från MH:n kommer att följas upp. Vi ska arbeta för ökad genetisk variation genom fortsatt samarbete med uppfödare utomlands.

2008-12-08
RHH/RUS